

Lundafilosofen Hans Regnéll har utkommit med en bok om beskrivningar och förklaringar. Boken, som följdriktigt heter *Att beskriva och förklara*, kan delas in i två delar. Den första omfattar kapitel ett till sex och ger en allmänfilosofisk behandling av de två begreppen. Del två är mer vetenskapsteoretisk och motiverar bokens undertitel: *Vad det kan innebära inom olika forskningsområden*. Man finner här fyra kapitel, ett inriktat på matematik och naturvetenskap, ett på historievetenskaperna och två på biologi. De två sista kapitlen är enligt min mening de bästa i boken, och man kan ju förmoda att det större utrymme som Regnéll ägnat biologin också avspeglar ett större engagemang i just dess problem.

Boken avslutas med att författaren säger att syftet varit att "ge en översikt över problematiken". Detta innebär emellertid inte att det är en introduktionsbok. Läsaren förutsätts ha en viss filosofisk bildning. Det är en översikt såtillvida att Regnéll aldrig går riktigt på djupet med sina frågeställningar.

Tesen i boken är att det är omöjligt att dra en klar gräns mellan beskrivningar och förklaringar, och att: "Uttrycket 'förklaring' har jag gärna velat reservera för problematiska situationer i samband med att sådana förväntningar inte blir uppfyllda. Att förklara skulle då vara att lösa problemet, vilket ofta kan ske genom en 'bättre beskrivning' och en därtill knuten korrigerig i efterhand av ens felaktiga förväntan" (s 215). En besvärande sak i förståelsen av Regnéll är att han ibland skriver som om han vill avgränsa ett nominalistiskt uppfattat begrepp 'förklaring' i vårt vardagsspråk, och att han ibland skriver som om det fanns verkliga universalia "beskrivning" och "förklaring" med verkliga relationer som han försöker utforska. För mig är problemet filosofiskt intressant endast om det uppfattas på det senare sättet.

I analytisk filosofi har det länge tagits för givet att förklaringar i grunden endast kan vara av två slag, kausala och teleologiska. Det mesta av HR:s allmänna diskussion kretsar också kring dessa båda förklaringstyper, men han påpekar också att man kan tala om andra förklaringar (se speciellt pkt 7–20, s 53–57). Här tangerar han alla de problem som ligger till grund för den typ av svårgripbara bestämningsrelationer som tex hermeneutiska och strukturalistiska filosofer försökt reda ut, och det hade här verkligen varit intressant med en längre utläggning från en filosof med Hans Regnélls bakgrund. Men här tar tyvärr hans nominalistiska tendens visavi förklaringsbegreppet överhanden, och han nöjer sig i stort sett med konstaterandet att vi ibland *talar om* förklaringar när vi relaterar en del till en omgivande helhet.

De kapitel jag hade mest utbyte av bär rubrikerna "Biologisk teoribildning och taxonomi" (kap 9) resp "Biologisk taxonomi i idéhistorisk belysning" (kap 10). I det sista går Regnéll igenom Darwins, Linnés och Aristoteles' åsikter om klassifikation. Enkelt och klart men samtidigt nyanserat presenteras deras åsikter och en del problem däri. Den här typen av vetenskapshistoriska översikter borde det finnas flera av. I det nionde kapitlet diskuteras dagens biologiska taxonomi, och förståelsen av dess problem ökas avsevärt av den historiska genomgången.